

Tarım İşletmelerinde Kadın Girişimciliği*

Women Entrepreneurship in Agricultural Enterprises

Elif Eda SOLMAZ, Halil Özcan ÖZDEMİR

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Doi: 10.51764 -smutgd.937409

Geliş Tarihi : 15.05.2021

Kabul Tarihi : 27.05.2021

ÖZET

Kadın girişimciler; girişimcilik özelliklerini taşıyan, girişimcilik faaliyetlerini ve süreçlerini benimseyip uygulayan iş sahibi kadınlardır. Araştırmanın amacı; kadın girişimcilerin, girişimci faaliyetlerine başlamalarına sebep olan faktörleri belirleyerek bu süreçte karşılaştıkları sorunlara çözüm bulmaktır. Bu çalışmada; Adana'nın kırsal kesiminde bulunan Pozantı ilçesine bağlı Karakışlakçı köyünde çilek üretiminde faaliyet gösteren kadın girişimcilerin arasından 100 kişi ile anket uygulaması yöntemi ile görüşmeler sağlanmış, kadın girişimciliği ve kırsalda kadın girişimciliği konularında ise literatür araştırması yapılmıştır. Araştırma sonucunda; kadınların girişimci olma nedenlerinde en çok aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamak, kendi işinin patronu olmak, ekonomik bağımsızlığını kazanmak, zamanı değerlendirmek gibi unsurların öne çıktığı saptanmıştır. Kadın girişimcilerin eğitimlerinin yetersiz oluşu, aile tepkileri, finans bulma güçlüğü, hibe desteklerinin yetersizliği ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği gibi sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Bu kapsamda; girişimciliğin ilk aşamada desteklenmesi, kredi koşullarının kolaylaştırılması, kredi verilecek alanların sınırlandırılmaması, kadın girişimcileri bilgilendirmek amacıyla eğitim programlarının oluşturulması ve kadın girişimcilerinin örgütlenmesinin gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Girişimci, İş Yaşamı-Aile Yaşamı dengesi, Kırsalda Kadın Girişimciliği.

ABSTRACT

Women entrepreneurs; they are business women who have entrepreneurial characteristics and adopt and implement entrepreneurial activities and processes. Purpose of the research; to determine the factors that cause women entrepreneurs to start their entrepreneurial activities and to find solutions to the problems they encounter in this process. In this study; interviews were made with 100 people randomly selected among women entrepreneurs engaged in strawberry production in the Karakışlakçı village of Pozantı district in the rural part of Adana, and the data obtained were analyzed in the light of the literature. As a result of the research; It has been determined that the reasons for women to become entrepreneurs are the factors such as meeting the needs of family members, being the boss of their own business, gaining economic independence, and making use of time. It has been determined that women entrepreneurs face problems such as inadequate education, family reactions, difficulty in finding finance, insufficient grant support and gender inequality. In this context, it is suggested that entrepreneurship should be supported at the first stage, the loan conditions should be facilitated, the areas to be lent should not be limited, training programs should be established to inform women entrepreneurs and women entrepreneurs should be organized.

Keywords: Woman Entrepreneur, Agricultural Entrepreneurship, Management and Strategy.

GİRİŞ

Örgütlenme çok farklı şekilde anlaşılabilir geniş bir kavramdır. Örgütlenme ortak yaşama, birlikte hareket etme, işbirliği yapma ve kurumsallaşma olarak tanımlanabilir (Kızıllar ve Doğan, 2013). Girişimcilik, son yıllarda oldukça gelişen ve yaygınlaşan bir alandır. Girişimcilik yalnızca erkeklerin ilgisini çekmekle kalmamakta aynı zamanda kadınların da ilgi alanını oluşturmaktadır. Kadın girişimciliği konusunda literatürde çeşitli tanımlar bulunmaktadır.

Kadın girişimci; toplumun gereksinimlerini saptayıp, üretim faktörlerini bir araya getirerek plan yapan, girdilerin işlenmesini sağlayan, elde edilen çıktıyı kar elde edecek şekilde tüketicilerin kullanımına sunan, risk almasını bilen, bireysel ya da başkaları ile iş birliği içinde ekonomik bağımsızlık elde eden ve elde ettiği kazancının kullanımını üzerinde söz sahibi olan kişilerdir.

“Girişimci kadın,

-Evinde veya ev dışı bir mekanda, kendi adına kurduğu bir işyeri olan,

-Bu iş yerinde tek başına veya istihdam ettiği diğer kişilerle çalışan ve işin sahibi olması sıfatıyla ortaklık kuran,

-Herhangi bir mal ve servisin üretilmesiyle ilgili faaliyetleri yürüten, bu mal ve servisin dağıtımını, pazarlamasını, satışını yapan,

-İşi ile ilgili örgüt, kurum ve kuruluşlarla kendi adına ilişki kuran,

-İş sürecinin örgütlenmesi, mal ve hizmet üretiminin planlaması, işyerinin işletilmesi, kapatılması veya işin geliştirilmesi konusunda kendisi karar veren,

-İşinden elde ettiği kazancın yatırım ve kullanım alanları üzerinde söz sahibi olan kadındır”(Ecevit,1993).

“Girişimci kadın, kendisine ait bir işi bulunan, tek olarak çalışmakta olan veya beraberinde işçi çalıştıran, krediye yönelik kaynak araştıran, hizmet ya da mal üreten ve satan, işi ile alakalı sorunları çözebilen, karşılaştığı yeni şartlara adapte olabilen ve alanına yönelik olarak tecrübe sahibi olma gayreti gösteren “kadın” şeklinde tanımlanmaktadır” (Dhillon, 1993).

Emre (2013), ‘Kadın Girişimcilerin Kültür ve Cinsiyet Kaynaklı Zorlukları Aşabileceklerine İlişkin İnançlarına Dair Bir Araştırma’ adlı çalışmada kadın girişimcilerin kültür boyutları açısından konumlarını belirlemek ve kadın olmaktan kaynaklanan zorlukları aşabileceklerine ilişkin inançları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Sonuç olarak; kadın girişimcilerin iş kurma aşamasında cinsiyetten kaynaklanan zorlukları aşmanın kolay olup olmadığı konusundaki görüşlerin aritmetik ortalaması %53 olarak bulunmuş, kadın girişimcilerin bu konudaki zorlukları aşabileceklerine olan inançlarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu sorunlara yönelik; kadın girişimcilerin kültürden kaynaklanan zorlukları aşmaları amacıyla kültürel yanlışlıkları ortadan kaldıracak etkinlikte bulunulması, aile üyeleri arasında kadınların sadece eş ve anne olarak rollerinin olmadığı bilincine varılması gerektiğini önermektedir. Parsova (2017), ‘Toplumsal Cinsiyet ve Ekonomik Şiddet Bağlamında Zonguldak İlinde Kadın Girişimcilerin Deneyimleri’ adlı çalışmada kadın girişimciliğinin toplumsal cinsiyet ve ekonomik şiddet düzleminde incelenmesi amaçlanmıştır. Sonuç olarak; kadın girişimciliğinin, kadına toplumsal olarak verilen cinsiyet özelliklerinden olumsuz etkilendiği ve kadın girişimcilerin büyük bir bölümü ekonomik şiddet davranışlarına maruz kaldığı tespit edilmiştir. Bu sorunlara yönelik; kadına yönelik şiddeti toplumsal cinsiyet düzleminde sorgulayan ve kadınların şiddete ilişkin deneyim ve düşüncelerini anlamaya yönelik araştırmaların artırılması gerektiğini önermektedir.

Turun (2019), ‘Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın Girişimcilere Dönük Tutumların Sosyolojik Olarak İncelenmesi: Samsun İli Örneği’ adlı çalışmanın amacı; kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar, toplumsal cinsiyete bağlı tutumlar ve bunların nasıl çözüleceğine dair çözüm önerilerini kadınların çerçevesinden sunmak ve incelemektir. Sonuç olarak; kadın girişimcilerin dünyadaki diğer girişimci kadınlara göre çevresinden daha az destek gördüğü, daha az risk aldığı ve kadın girişimcilerin daha çok toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ile mücadele ettiği tespit edilmiştir. Bu sorunlara yönelik; kadın girişimcileri geliştirmek için politikaların uygulamaya konulmasını, kadınların toplumdaki statüsünü geliştirmek için cesaretlendirmek gerektiğini önermektedir.

Akın (2020), ‘Cinsiyetçilik, Güç Eşitsizliğe ve Taciz: Kadın Girişimcilerin Deneyimleri’ adlı çalışmanın amacı; kadın girişimcilerin karşılaştıkları taciz türlerinin, çevresinin ve tacizle mücadele yollarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Sonuç olarak; kadın girişimciler en çok iş hayatında psikolojik ve sözlü taciz ile karşılaştıkları tespit edilmiştir.

Bu sorunlara yönelik; eğitim kurumlarındaki mesleki alanların geleneksel cinsiyet rolleri ile örtüşen alanlar hakkında araştırma yapılması, kadın erkek eşitliği konusunda farkındalık oluşturacak adımların atılması gerektiğini önermektedir. Doğan ve Gürel (2016) ile Özdemir ve arkadaşları (2017) yaptıkları çalışma ile organik ürünlerin önemini vurgulamışlardır. Bu durum doğal ürün niteliğindeki çilek ürünü için de geçerli bir durumdur. Erdemir (2018), 'Türkiye'de Kadın Girişimciliği ve Kadın Girişimciliği Etkileyen Engeller ve Fırsatlar Üzerine Bir Araştırma' adlı çalışmanın amacı; kadın girişimcilerin girişimci olma yolunda karşılaştığı sorunları tespit etmektir. Sonuç olarak; kadınların girişimci olma yolundaki nedenler arasında en çok kendi işinin patronu olmak, ailenin ekonomisine katkı sağlamak gibi faktörler sayılabilir. En çok ise kadın girişimcilerin finansman konusunda zorlandıkları tespit edilmiştir. Bu sorunlara yönelik; finansmana erişimin kolaylaştırılması, bürokratik engellerin azaltılması ve sosyal imkanların artırılması gerektiği önerilmektedir.

Tahtalı (2018), 'Türkiye'de Kadın Girişimciliği ve Malatya Kentsel Alanda Kadın Girişimciler Üzerine Bir Araştırma' adlı çalışmanın amacı; kadın girişimcilerin iş kurma ve işlerini yürütme aşamasında karşılaştıkları sorunları belirlemektir. Ayrıca kadın girişimcilerin, girişimcilik faaliyetlerindeki beklentilerini ve taleplerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Sonuç olarak; finansman yetersizliği, rol çatışması gibi sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Bu sorunlara yönelik gerek KOSGEB'in gerek özel bankaların kadınlar için fon sağlamada pozitif ayrımcılık yapılmasının gerektiğini önermektedir. Avşar (2017), 'Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunların Tespiti ve Bu Sorunların Kadın Girişimciler Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi: Adana İli Örneği' adlı çalışmanın amacı; iş dünyasına ilişkin dernek ve odalara kayıtlı kadın girişimcilerin, girişimcilikleri esnasında karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların kadın girişimciler üzerindeki etkilerini belirlemektir. Sonuç olarak; kadın girişimcilerin çevreden kaynaklanan sorunlarının olduğuna ve eğitim yetersizliğinden kaynaklanan sorunlarının olduğu tespit edilmiştir. Bu sorunlara yönelik; kadınların örgütlenmeleri gerektiği, eğitim yetersizliğinin giderilmesi ve rol çatışmasının dengelenmesi gerektiği önerilmektedir.

Koç (2005), 'Kadın Girişimciler Kavramı ve Serbest Meslek Mensubu Kadın Girişimcilere İlişkin Konya İlinde Uygulamalı Bir Araştırma' adlı çalışmanın amacı; kadın girişimciliğine genel olarak değinilmiş, dünyadaki ve Türkiye'deki gelişimini ortaya koymak ve Türkiye'de girişimciliğin teşviki konusunu ele almaktır. Sonuç olarak; serbest meslek mensubu kadınların büyük bir oranı ekonomik bağımsızlık kazanma isteğinin olması tespit edilmiştir. Bu sonuçlara yönelik; kadın girişimcilerin iş dünyasında yeterince temsil edilemeyen gruplara odaklanarak yaygınlaşması gerektiği önerilmektedir. Özdemir ve Özdemir (2020)'in yaptıkları çalışma ile sadece tarım sektöründe değil diğer sektörlerde de kadın girişimciliğinin önemine değinilmiştir.

Yıldız (2020), 'Kadın Girişimcilerin İş Hayatına Girerken Yaşadığı Zorluklar: Kayseri İli Örneği' adlı çalışmanın amacı; kadın girişimcilerin iş hayatında yaşadıkları zorlukların ortaya çıkarılmasıdır. Sonuç olarak; kadın girişimcilerin iş hayatına girerken yaşadığı zorlukların sermaye temini, uygun yer seçimi, pazarda tanınmamış olmak, eleman temini, çevre baskısı, cinsiyet ayrımcılığı gibi faktörlerin etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara yönelik; kadın girişimcilerin önündeki engellerin kaldırılması için çalışmalar yapılması gerektiği, eğitim yetersizliklerinin giderilmesinin gerektiği, kredi kuruluşlarının kadınlara destek vermelerinin gerektiği önermektedir.

Sert (2019), 'Kadın Girişimciliğinde Finansal Desteklere Ulaşım Farkındalığı: Trakya Bölgesi Örneği' adlı çalışmada kadın girişimciliğinde finansman farkındalık için bölgesel olarak Edirne ilinde kadınların fonlara ulaşımının farkındalığının araştırılmasıdır. Sonuç olarak; devlete bağlı kurumların ve kredi kuruluşlarının verdiği desteklerin kadın girişimciliği tarafından fark edildiği ortaya çıkmış ancak bu desteklerden faydalanılmadığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlara yönelik; kadın girişimcilerin kayıtlı olduğu adalardaki eğitimin daha sık olması gerektiği önerilmektedir. Özdemir (2021) yaptığı çalışma ile lisansüstü tezlerde kadın girişimciliği üzerine yapılmış tezleri içerik yönünden incelemiş ve inceleme sonucunda bu konuda çok fazla çalışmanın olmadığını belirlemiştir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket uygulanmıştır. Anket formunda çoktan seçmeli ve yoruma dayalı sorular bulunmaktadır. Saha çalışması Ekim-Kasım 2020 tarihleri arasında kadın girişimcilerle yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Adana ili Pozantı ilçesine bağlı Karakışlakçı köyünde faaliyet gösteren kadın girişimciler çalışmanın ana kütlesini oluşturmaktadır. Çalışmada basit rastgele örneklem yöntemi kullanılmıştır. Anket uygulamasında çilek üretimi yapan 180 kadın girişimci arasından 100 kadın girişimci geri dönüş sağlamıştır.

Bu %55,5'lik bir dönüş oranıdır. Bu konuda gerçekleştirilen çalışmalar dikkate alındığında, ana kütleden seçilen örnekler üzerinde gerçekleşen geri dönüş oranının %20 ile %40 arasında değiştiği görülmektedir. Örneğin; Esen Şahin tarafından yapılan bir çalışmada anketin geri dönüş oranı %21,1 olmuştur. Bu bağlamda %55'lik bir dönüş oranı kabul edilebilir bir orandır. Anketten elde edilen veriler Excel programı ile analiz yapılarak tablolar yardımı ile özetlenmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Kadın Girişimcilerin Demografik Özellikleri ve Gelir Durumları

Yaş Grupları	Sayı (Adet)	Oran(%)
15-24	2	2,00
25-34	23	23,00
35-49	37	37,00
50-64	25	25,00
65+	13	13,00
Toplam	100	100,00
Meslek Grupları	Sayı (Adet)	Oran (%)
Kamu çalışanı	12	12,00
Serbest M. Sahibi	13	13,00
Ev hanımı	62	62,00
Emekli	11	11,00
Öğrenci	2	2,00
Toplam	100	100,00
Eğitim Seviyeleri	Sayı (Adet)	Oran (%)
İlkokul	44	44,00
Ortaokul	16	16,00
Lise	17	17,00
Üniversite	23	23,00
Y.Lisans/doktora	-	-
Toplam	100	100,00
Gelir Durumu	Sayı (Adet)	Oran (%)
0-1000	-	-
1001-2000	19	19,00
2001-3000	55	55,00
3001-4000	19	19,00
4001-5000	6	6,00
5000+	1	1,00
Toplam	100	100,00
Sosyal Güvence	Sayı (Adet)	Oran (%)
Emekli sandığı	17	17,00
SSK	40	40,00
Çalışan-bağ kur	7	7,00
Çiftçi-bağ kur	36	36,00
Diğer	-	-
Toplam	100	100,00

Kırsal alanda yaşayan kadınların yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında %2 oran ile 15-24, %23 oran ile 25-34, %37 oran ile 35-49, %25 oran ile 50-64, %13 oran ile 65 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir.

Ankete katılan kadın girişimciler sürekli köyde yaşamaktadır. Kadınların en çok %62 oran ile ev hanımı olduğu görülmektedir.

Kadın girişimcilerin eğitim seviyeleri incelendiğinde %44 oran ile ilkokul, %16 oran ile ortaokul, %17 oran ile lise, %23 oran ile üniversite mezunu olduğu belirtilmiştir.

Kadın girişimcilerin aylık gelirleri incelendiğinde %19'u 1001-2000 TL, %55'i 2001-3000 TL, %19'u 3001-4000 TL, %6'sı 4001-5000 TL arası ve %1'i 5000 TL ve üzeri gelir elde ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 2. İşletme İle İlgili Soruların Değerlendirilmesi

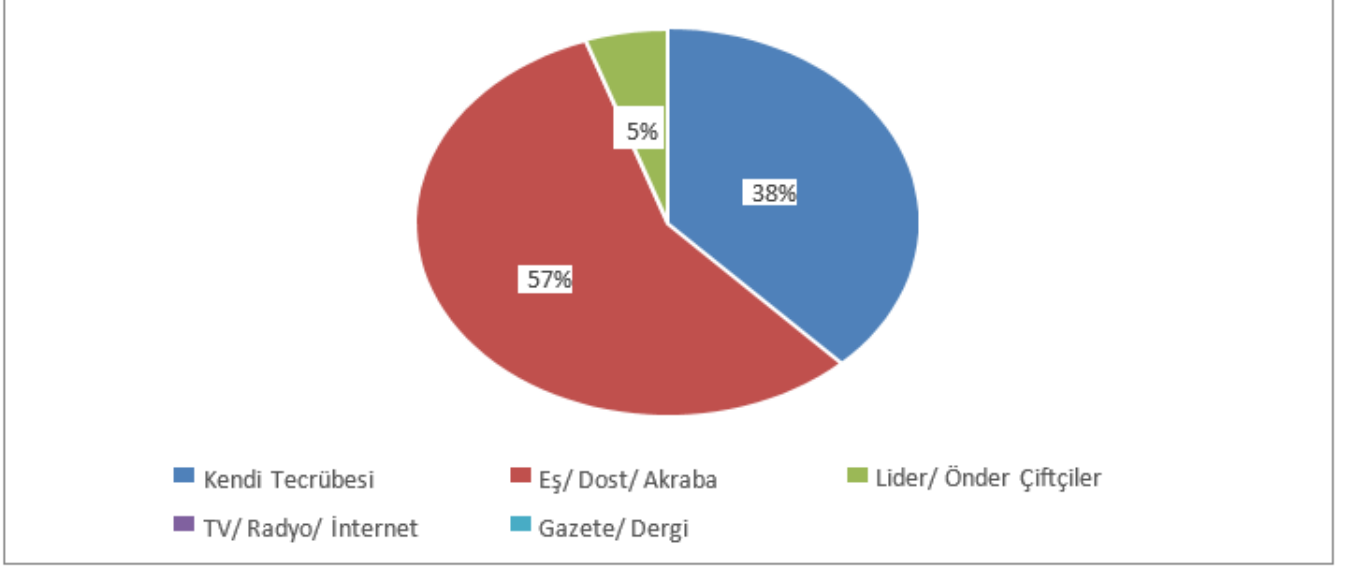
	G. Sayısı	Sayı (Adet)	Oran(%)
İşletmede çalıştığınız gün sayısı (Ay)	1-10	10	10,00
	10-20	15	15,00
	20-30	75	75,00
	Toplam	100	100,00
İşletmede sizden hariç çalışan var mı?	Cevaplar	Sayı (Adet)	Oran(%)
	Evet	77	77,00
	Hayır	23	23,00
	Toplam	100	100,00
Kaç yıldır çiftçilik ile uğraşıyorsunuz?	Yıllar	Sayı (Adet)	Oran(%)
	1-5	20	20,00
	5-10	47	47,00
	10-20	22	22,00
	20+	11	11,00
	Toplam	100	100,00
Kaç yıldır çilek üretimi yapıyorsunuz?	Yıllar	Sayı (Adet)	Oran(%)
	1-5	32	32,00
	5-10	48	48,00
	10-20	15	15,00
	20+	5	5,00
	Toplam	100	100,00
Çiftçilik ile uğraşma nedeniniz nedir?	Nedenler	Sayı (Adet)	Oran(%)
	Ekonomik	84	84,00
	Sosyal	16	16,00
	Toplam	100	100,00
Herhangi bir tarım koop./birlik üye misiniz?	Cevaplar	Sayı (Adet)	Oran(%)
	Evet	17	17,00
	Hayır	83	83,00
	Toplam	100	100,00

Kadın girişimcilerin tarlada çalıştığı gün sayısına bakıldığında %10 oran ile 1-10 gün, %15 oran ile 10-20 gün, %75 oran ile 20-30 gün arası çalıştığı görülmektedir. Kadın girişimcilerin %75'i tarlada daha çok vakit geçirmektedir. Geriye kalan kadın girişimciler ise tarlada çalışmadığı günlerde ev işlerine ve çocuklarına vakit ayırmaktadırlar. Bu süre zarfında tarlaya eşleri, akrabaları veya aileleri bakmaktadır.

Kadın girişimcilerin %20'si 1-5 yıl, %47'si 5-10 yıl, %22'si 10-20 yıl, %11'i 20 yıl ve üzeri çiftçilik ile uğraştıkları görülmektedir. Köy muhtarı köyde yaşayan kadınları çilek üretimi yapmaya teşvik etmiş, ekonomik açıdan daha çok kazanç sağlamışlardır. Bu sayede kadın girişimcilerin %32'si 1-5 yıl, %48'i 5-10 yıl, %15'i 10-20 yıl, %5'i ise 20 yıl ve üzeri çilek üretimi yapmaya başladıkları görülmektedir.

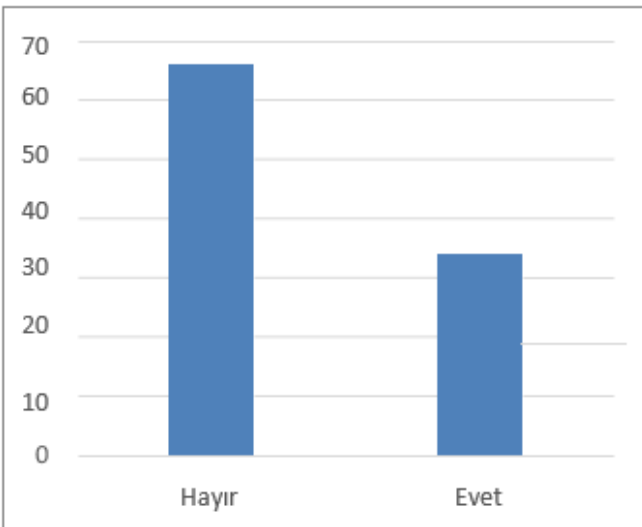
Kadın girişimcilerin çiftçilik ile uğraşmalarındaki en büyük etkenin %84 oran ile ekonomik amaçlı olduğu belirlenmiştir. Kırsalda yaşayan kadınlar genel olarak iş olanaklarının ve finans kaynaklarının yetersiz olmasından dolayı girişimciliğe yönelmişlerdir. Kadın girişimcilerin çiftçilik ile uğraşmalarındaki bir diğer etken ise %16 oran ile sosyal aktive amaçlı olduğu görülmektedir. Genellikle emekli olmuş kadınlar sosyal aktivite amaçlı çilek üretimini tercih etmektedir.

Kadın girişimcilerin herhangi bir tarım kooperatifi veya birliğe %83 oran ile üye olmadıkları görülmektedir. Kadın girişimciler köyde tarım kooperatiflerinin ya da birliklerin çoğalmasını istediklerini belirtmektedirler. Çilek üretiminin örgütlenerek yapılmasında daha çok fayda sağlayacaklarını söylemişlerdir.

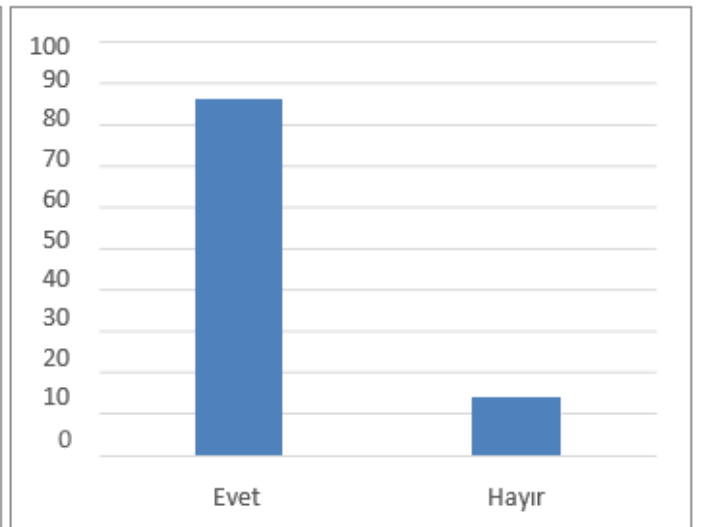

Şekil 1. Kadın Girişimcilerin Tarımsal Konularda Kullandığı Bilgi Kaynakları

Kadın girişimcilerin tarımsal konularda kullandığı bilgi kaynaklarına bakıldığında %57 oran ile eşlerinden ya da akrabalarından bilgi edindikleri görülmektedir. %38 oran ile kadınlar kendi tecrübesinden faydalanarak ekonomik gelir elde etmektedir. %5 oran ile kadın girişimciler önder çiftçilerden yardım alarak tarımsal üretim yapmaktadırlar.

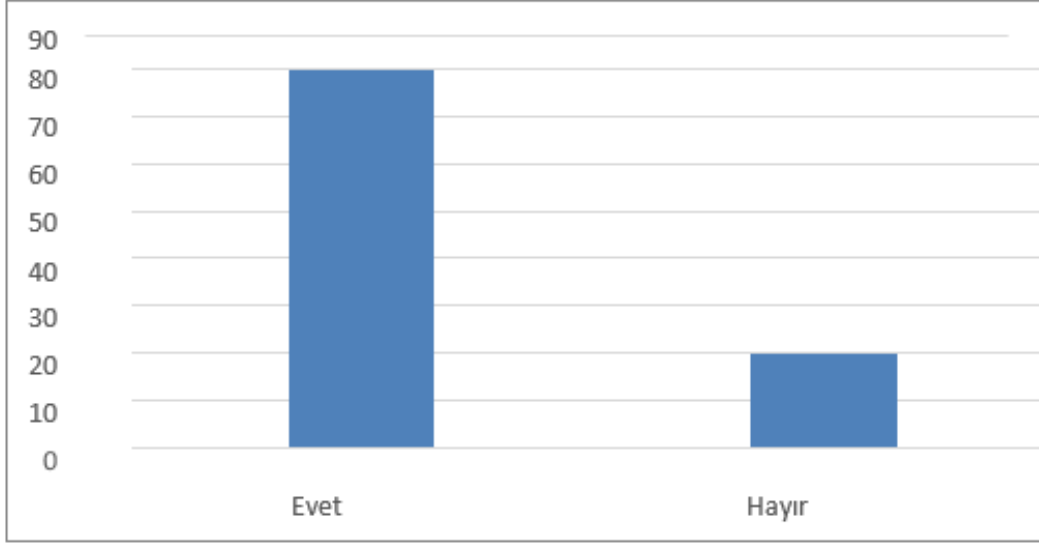

Şekil 2. Kadın Girişimcilerin Yeni Teknolojileri Kullanma Oranı

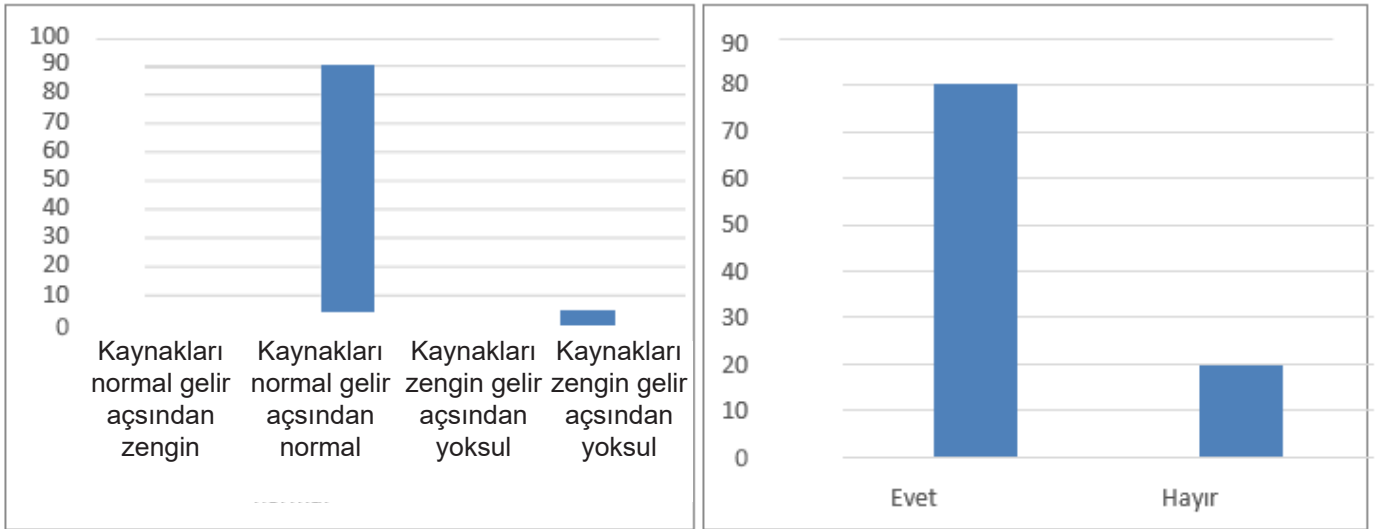
Şekil 3. Kadın Girişimcilerin Tarım İle İlgili Gelişmeleri Takip Etme Oranı

Kadın girişimciler yaşadığı köyün kaynaklarının yetersiz oluşundan dolayı yeni teknolojileri kullanamamaktadır. Kadın girişimcilere yeni teknolojileri kullanıp/kullanmadığı sorulduğunda kadınlar %66 oran ile hayır yanıtını vermiştir. Kadın girişimcilere tarım ile ilgili gelişmeleri takip edip/edilmediği sorulduğunda kadınlar %86 oran ile evet yanıtını vermiştir. Kadın girişimciler internetten ya da önder çiftçilerden daha çok gelişmeleri takip edebilmektedir.

Şekil 4. Kadın Girişimcilerin Yeni Teknikleri Tarlalarında Kullanma Oranı

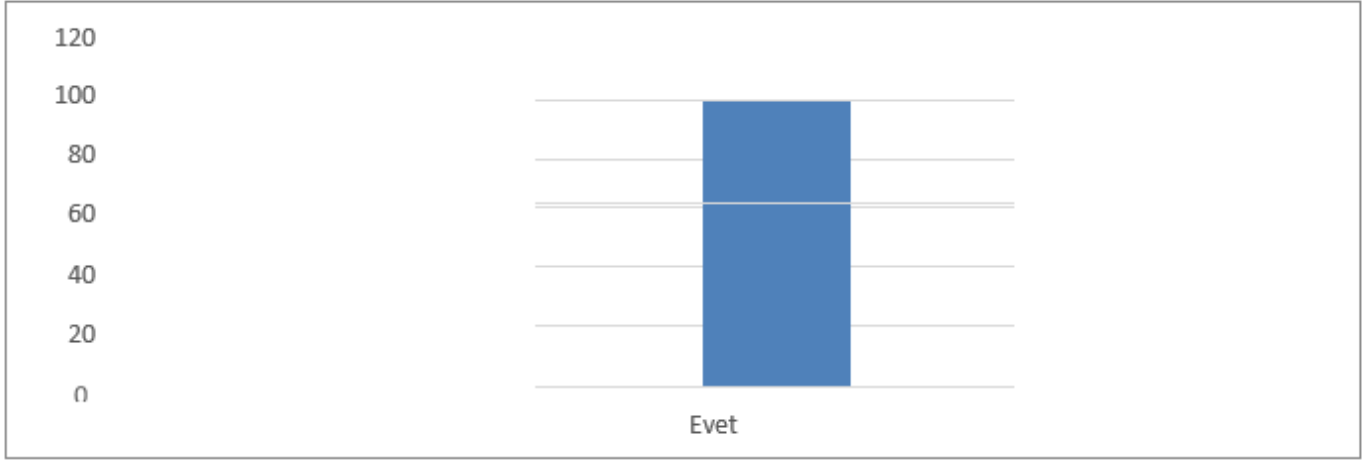
Kadın girişimcilere tarlalarında yeni teknikleri kullanıp/kullanmadığı sorulduğunda kadınlar %80 ile evet yanıtını vermiştir.

Şekil 5. Köyün Kaynaklar Açısından İş Değerlendirilmesi

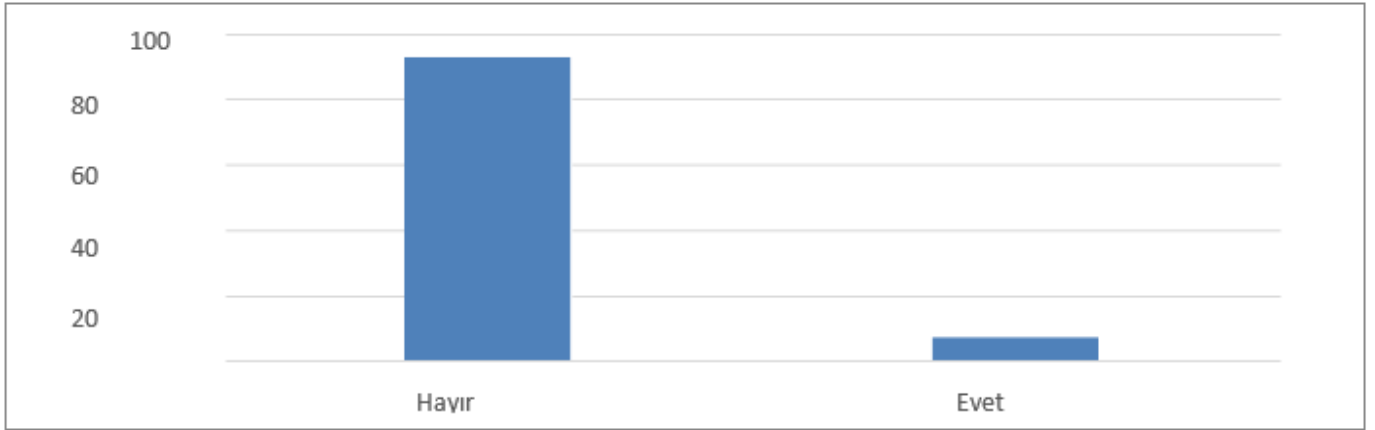
Şekil 6. Köydeki İnsanların Birlikte Yapabilme Oranı

Karakışlakçı köyü kaynakları açısından değerlendirildiğinde %91 oran ile kaynak ve gelir açısından normal olduğu belirtilmiştir. Kadın girişimcilere köydeki insanların birlikte iş yapıp/yapmadığı sorulduğunda kadınlar %82 oran ile evet yanıtını vermiştir. Kadın girişimciler tarla işlerinde önder çiftçilerden veya akrabalarından yardım almaktadır. Yeni teknikleri tarlalarında uygulamak ve öğrenmek için diğer çiftçilerle iş birliği kurabilmektedir.

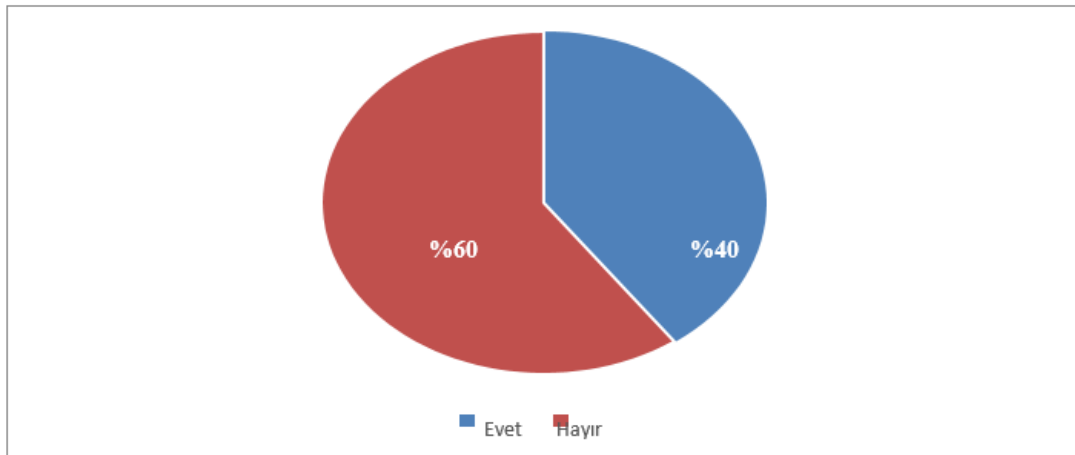
Şekil 7. Kadın Girişimcilerin Ev İşlerine Vakit Ayırma Oranı

Kadın girişimcilere ev işlerine vakit ayırıp/ayırmadığı sorulduğunda kadınlar %100 oranında evet yanıtını vermiştir. Kadın girişimciler tarlada çalışsa bile ev işlerine de vakit ayırdıklarını belirtmişlerdir.

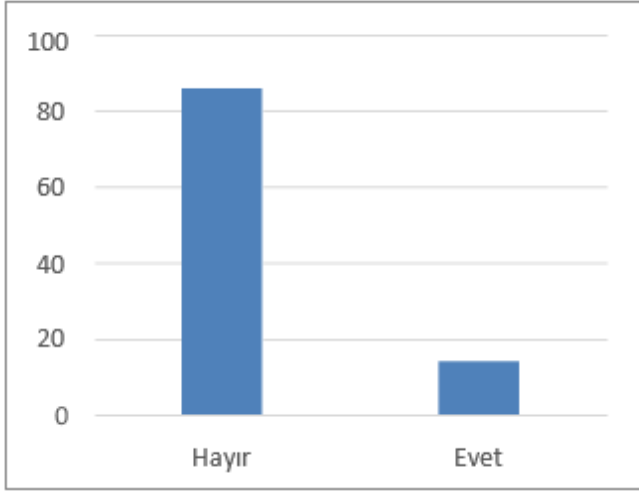
Şekil 8. Kadın Girişimcilerin “Erkek tarlada çalışmalı, kadın evine mi vakit ayırmalıdır?” Sorusuna Verdikleri Cevap Oranı

Kadın girişimcilere erkek tarlada çalışmalı, kadın evine mi vakit ayırmalıdır sorusu sorulduğunda kadınlar %93 oran ile hayır, %7 oran ile evet yanıtını vermiştir. Bu soruda vurgulanmak istenen kadınların sadece ev işlerindeki rolü dışında da çalışabileceğidir.

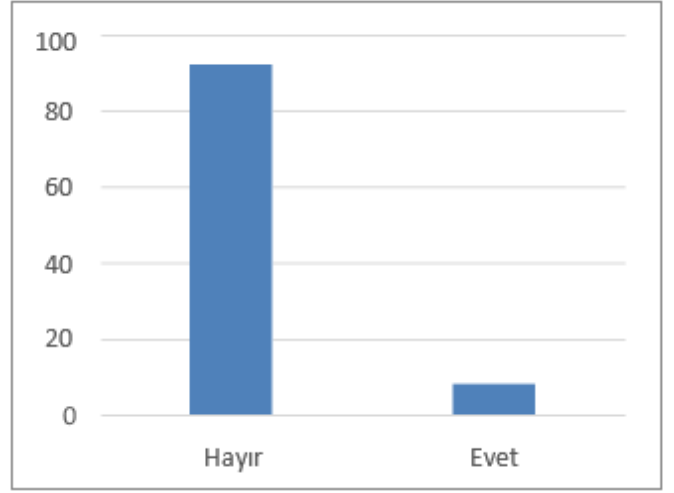

Şekil 9. Kadın Girişimcilerin Toplumsal Cinsiyet Kavramını Bilip/Bilmeme Oranı

Kadın girişimcilere toplumsal cinsiyet kavramını bilip/bilmedikleri sorulduğunda kadınlar %40 oran ile evet, %60 oran ile hayır yanıtını vermiştir.

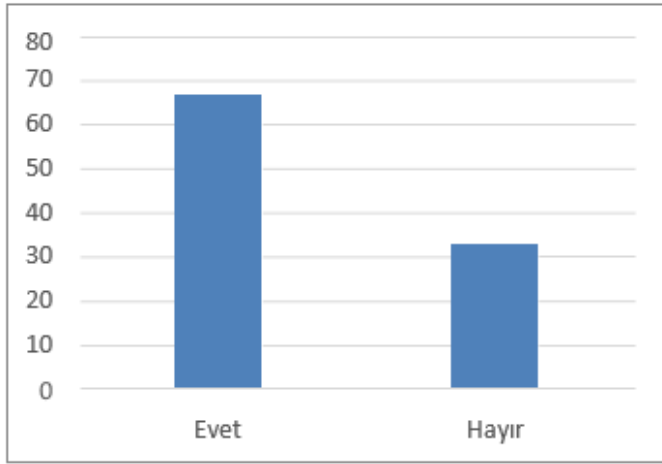
Şekil 10. Kadın Girişimcilerin Doğal Kaynak Kullanımı Hakkında Eğitim Alıp/Almama Oranı

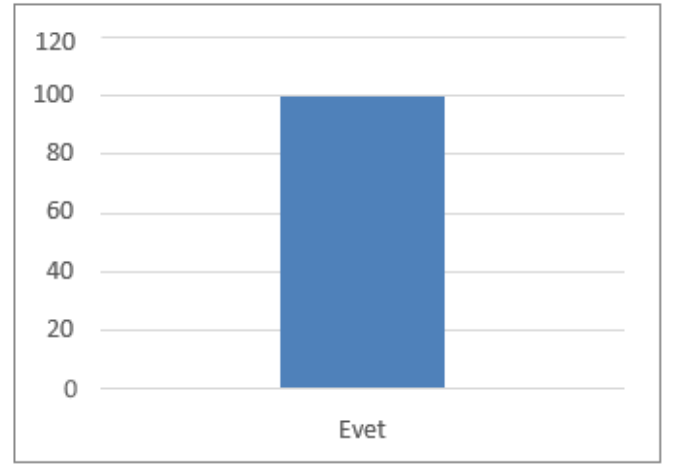
Şekil 11. Kadın Girişimcilerin Kredi/Hibe Desteklerinden Faydalanıp/Faydalanmama Oranı

Kadın girişimcilere doğal kaynak kullanımı ile ilgili eğitim alıp/almadığı sorulduğunda kadınlar %14 oran ile evet, %86 oran ile hayır yanıtını vermiştir. Kadınlar eğitim yetersizliğinden dolayı sadece çilekten kazandıkları para ile yetinmek zorundadırlar.

Kadın girişimcilere kredi olanaklarından yararlanıp/yararlanmadığı sorulduğunda kadınlar %8 oran ile evet, %92 oran ile hayır yanıtını vermiştir. Kadınlar yetersiz finansmandan dolayı girişimciliğe atılmakta zorluk çekmektedirler.

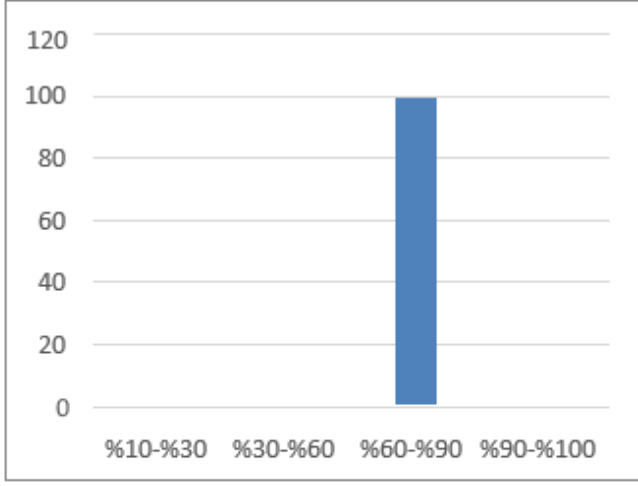
Şekil 12. Kadın Girişimcilerin Çilek Pazarlama Üretiminde Köyden Kente Sorunu Yaşayıp/Yaşamama Oranı

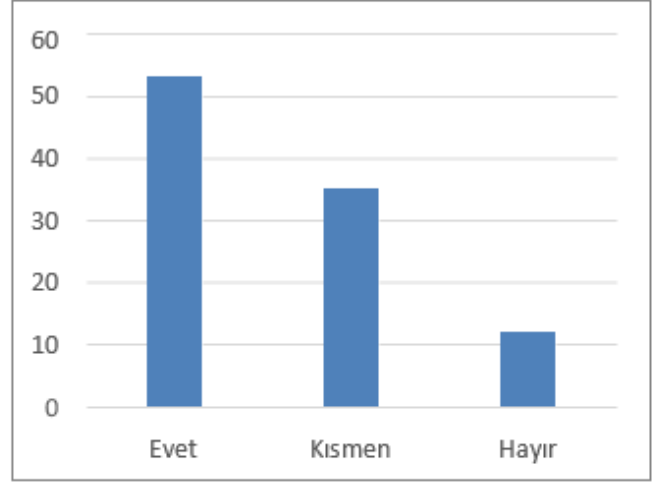
Şekil 13. Kadın Girişimcilerin Pazarlama Açısından Geri Durumda Olup/Olmama Oranı

Kadın girişimcilere çilek üretimi ile ilgili köyden kente pazarlama sorunu yaşayıp/yaşamadığı sorulduğunda kadınlar %67 oran ile evet, %33 oran ile hayır yanıtını vermiştir.

Kadın girişimcilere pazarlama açısından geri durumda olup/olmadığı sorulduğunda kadınlar %100 oran ile evet yanıtını vermiş, geri durumda olduklarını belirtmişlerdir.

Şekil 14. Kadın Girişimcilerin İş Gücüne Katılma Oranı

Şekil 15. Kadın Girişimcilerin Risk Alma Oranı

Karakışlakçı köyünde kadınların iş gücüne katılma oranı %60-%90 arasındadır. Kadınların girişim işinde risk alma oranı sorulduğunda kadınlar %53 oran ile evet, %35 oran ile kısmen, %12 oran ile hayır yanıtı vermiştir.

Ankette yer verilen yorum sorularının yanıtları ise şu şekildedir;

Kadın girişimcilere kırsal alanda kadın istihdamının önündeki engeller nelerdir diye sorulduğunda kadın girişimciler; genellikle ataerkil düşünce yapısının engel olduğunu belirtmişlerdir. Bu düşünce yapısı kadının evine bağlı olmasını, çocuklarına bakmasını, erkeğin ise çalışması gerektiğini savunur. Kadın girişimcilere biçilen bu rol onların girişimcilikte karşılaşılabilecek sorunlar arasında yer almıştır.

Kooperatifler istihdamın artırılması ve yoksullara çözüm olması açısından önemlidir. Kadın girişimciler de kadınların iş gücünün ekonomiye kazandırılması, kadınların oluşturdukları faaliyetlerin geliştirilmesi ve girişimci olma yolunda karşılaştıkları sorunlara çözüm oluşturulması için kooperatifleşmenin yaygınlaşmasını istemişlerdir.

Kadın girişimcilere kadın üreticilerin güçlendirilmesi için neler yapılmalıdır diye sorulduğunda kadın girişimciler; girişimci olmak için eğitim almaları gerektiğine, finansal kaynakların iyileşmesi gerektiğine, pazarlama sorunlarının ortadan kaldırılması gerektiğine ve oluşan ataerkil toplum yapısının iyileştirilmesi gerektiğine değinmişlerdir.

Kadın girişimcilere kadın çiftçilerin en çok karşılaştıkları problemler nelerdir diye sorulduğunda kadın girişimciler; eğitim yetersizliği, aile tepkileri, finansal desteklerin yetersizliği, toplumsal cinsiyet eşitsizliği gibi cevaplar vermişlerdir.

Kadın girişimcilere kadın girişimciliğin avantajları nelerdir diye sorulduğunda kadın girişimcilerin çoğu; ekonomik bağımsızlık kazanmak yanıtını vermiştir. Kırsalda yaşayan kadın girişimcilerin geneli aile ekonomisine katkı sağlayarak yaşam standartlarını iyileştirmeyi avantaj olarak görmektedir.

Kadın girişimcilere kadın girişimciliğinin dezavantajları nelerdir diye sorulduğunda kadın girişimcilerin çoğu; kendilerine biçilen rollerden dolayı karşılaştıkları tepkileri dezavantaj olarak görmektedir.

Kadın girişimcilere pazarlama alanında karşılaştığınız sorunlar nelerdir diye sorulduğunda kadın girişimciler; ürettiği ürünleri diğer il ve ilçelere göndermekte zorluk çektiklerini bundan dolayı eşlerinden yardım aldıklarını belirtmişlerdir.

Kadın girişimcilere kadın girişimcilerin sorunlarına ne gibi çözüm önerileri sunabilecekleri sorulduğunda kadın girişimciler; eğitim alarak kendilerini geliştirmek istediklerini, düşük faizli kredi miktarlarının sağlanması gerektiğini, hem ev hem de işte zorlandıkları için çocuklarına özel kreşlerin olması gerektiğini, kooperatifleşmenin artması gerektiğini, cinsiyetten dolayı gösterilen tepkilere karşı faaliyetlerin düzenlenmesi gerektiğini ve pazarlama sorunlarının çözüme kavuşturulması gerektiğini önermektedirler.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yıllarda kadınlar iş hayatında daha çok aktif olmaya başlamış, ekonomik ve sosyal yaşamlarının daha verimli hale gelmesinde de büyük çaba göstermişlerdir. Kadın girişimciler daha kırılgan ve duygusal olduğu için erkeklere göre girişimcilik alanında da çok zorluk çekmektedir. Kadın girişimciler iş yaşamında karşılaşacakları zorluklara ve kadın olmaktan kaynaklanan sorunlara karşı hazırlıklı olmak zorundadırlar. Yeni iş sahaları oluşturarak aile gelirine ekonomik anlamda katkı sağlamak isteyen kadın girişimcilerin, karşılaşacakları zorluklarla daha iyi bir şekilde baş edebilmeleri, sorunlarına çözüm bulabilmeleri, kadın girişimciler hakkında ayrıntılı analiz yapma gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Dolayısıyla bu çalışmada kadın girişimcilerin demografik özellikleri ve gelir durumlarına, işletme ile ilgili sorulara, kadın girişimcilerin tarımsal konularda kullandığı bilgi kaynaklarına, kadın girişimcilerin ev işlerine vakit ayırıp ayırmadığına, toplumsal cinsiyet kavramını bilip bilmediklerine, kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlara ve bu sorunlara karşı çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Yapılan bu çalışmada elde edilen anket sonuçlarına göre; kırsal alanda kadın girişimcilerin %37 oran ile en çok 35-49 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Kadın girişimcilerin %62'si ev hanımıdır. Eğitim seviyeleri %44 oran ile en çok ilkokul mezunu, gelir durumları ise % 55 oran ile 2001-3000 TL arasındadır.

Kadın girişimcilerin %84 oran ile çilek üretimini ekonomik amaçlı yaptığı gözlenmiş, herhangi bir tarım kooperatifi veya birliğe ise %84 oran ile üye olmadıkları tespit edilmiştir. Tarımsal konularda ise %57 oran ile en çok eşleri ve akrabalarından bilgi edindikleri görülmüştür.

Kadın girişimcilere toplumsal cinsiyet kavramını bilip bilmedikleri sorulduğunda ise %60 oran ile hayır yanıtını verdiği görülmüştür. Kadın girişimcilerin %86'sı doğal kaynak kullanımı hakkında eğitim almadığını belirtmiş, kredi olanaklarından %92'si yararlanmadığını dile getirmiştir.

Kadın girişimcilerin, girişimci olma yolunda karşılaştığı sorunlar arasında en çok finansman yetersizliği, tecrübe yetersizliği, cinsiyet ayrımcılığı, eğitim yetersizliği, örgütlenme yetersizliği gibi faktörler öne çıkmaktadır.

Kadın girişimcilerin bu gibi sorunları dikkate alınarak önerilerde bulunulabilir;

- Köylerde yaşayan kadınlara mesleki eğitim kursları verilerek bilgi ve becerilerinin daha üst seviyeye çıkarılması sağlanmalıdır.
- Kadın girişimcilerin yapacakları işte kullanacakları araç ve gereçlerin nasıl kullanılması gerektiği öğretilmeli, eksiklikleri tamamlanmalıdır.
- Kadın girişimciler sınırlı pazarda faaliyet gösterdikleri için ürün pazarlamasında geri durumdadır. Ürünlerini daha kolay satabilmek için ürün pazarlaması hakkında kapsamlı eğitim programları düzenlenmeli, pazarlama açısından taşıma sorununa çözüm bulunmalıdır.
- Kırsalda yaşayan kadınlar için istihdam alanları genişletilmelidir.
- Kırsaldaki kadın girişimcilerin temel olanaklara kolayca ulaşılabilmesi sağlanmalıdır.
- Kadın girişimcilere güncel bilgi paylaşımı sağlanarak girişimcilik konusunda daha üretken ve yenilikçi olması sağlanmalıdır.
- Kadın girişimcilere özel, düşük faizli veya faizsiz krediler imkanı sağlanarak finansman yetersizliği sorunu çözümlenmelidir.
- Kadın girişimcilerin kendi özgüvenlerini artırmak ve kişisel gelişimlerini geliştirmek için faaliyetler düzenlenmelidir.
- Kadın girişimciler hem ev hem iş konusunda zorluk çektikleri için kadın girişimcilerin çocuklarına özel kreşler yaygınlaştırılmalı, kadın girişimcilerin yükü hafifletilmelidir.
- Kırsaldaki kadın girişimcilerin ürettiği ürünler tescillenerek ekonomiye kazandırılmalıdır.

- Kadın girişimciler arasında işbirliğinin sürdürülmesi için örgütlenme çalışmaları yapılmalı, kadınlar birbirine saygılı olmalıdır.
- Kırsalda kadın olmaktan kaynaklanan cinsiyet ayrımcılığı sorununu çözmek için faaliyetler yapılmalıdır.
- Kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlara çözümler bulmak için kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.
- Kırsaldaki kadınları girişimcilik konusunda desteklemek amacıyla programlar düzenlenmeli, yaşam standartları yükseltilmelidir.

Bu gibi öneriler dikkate alındığında kadın girişimciler kırsal alanda daha aktif olacak ve ekonomik kalkınmayı güçlendirerek Türkiye'ye önemli katkılar sağlayacaklardır.

KAYNAKLAR

- Akın, R. (2020). Cinsiyetçilik Eşitsizliği ve Taciz Kadın Girişimcilerin Deneyimleri, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Avşar, G. (2017). Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunların Tespiti ve Bu Sorunlara Kadın Girişimciler Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi Adana İle Örneği,
- Dhillon, P. K. (1993). Women Entrepreneurs-Problems & Prospects, Blaze Publishers & Distributors.
- Doğan, H. G., Gürel, E. (2016). Kırşehir ili merkez ilçede yaşayan tüketicilerin organik ürün tüketimindeki tutum ve davranışlarının belirlenmesi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 33(2), 147-156.
- Ecevit Y. (1993). Kadını Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli, Bildiriler ve Tartışmalar, Devlet Bakanlığı Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Erdemir, T. (2018). Türkiye'de Kadın Girişimciliği ve Kadın Girişimciliği Etkileyen Engeller ve Fırsatlar Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kızılaslan, H., Doğan, H. G. (2013). AB ve Türkiye'de Tarım Sektöründe Örgütlenme ve Üretici Birlikleri. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 8(1), 146-159.
- Koç Sinanoğlu, E. (2005). Kadın Girişimciler Kavramı ve Serbest Meslek Mensubu Kadın Girişimcilere İlişkin Konya İlinde Uygulamalı Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, H. Ö., Acar, N., Çizmeci, B., Kahvecioğlu, R. (2017). Tüketicilerin organik ürünlere yönelik değerlendirmeleri: Kırşehir ilinde bir uygulama, International Journal of Social Science, 55, 493-505. Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS6933>
- Özdemir, H. Ö. (2021). Tarım işletmelerinde kadın girişimciliği hakkında yapılmış çalışmaların içerik yönünden incelenmesi, A. Yalçın (Editör),Yönetim ve Organizasyon Çalışmaları, ISBN: 978-625-7401-24-01, Ankara, Akademisyen Yayınevi.
- Özdemir, N., Özdemir, H. Ö. (2020). The relationship between the learning levels and entrepreneurs of candidate midwives, 5th International Scientific Research Congress (IBAD), 01.09.2020-02.09.2020.
- Parsova, G. (2017) Toplumsal Cinsiyet ve Ekonomik Şiddet Bağlamında Zonguldak İlinde Kadın Girişimcilerin Deneyimleri, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sert, T. (2019) Kadın Girişimciliğinde Finansal Desteklere Ulaşım Farkındalığı Trakya Bölgesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tahtalı, F. A. (2018). Türkiye'de Kadın Girişimciliği ve Malatya Kentsel Alanda Kadın Girişimciler Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Torun, H. (2019). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın Girişimcilere Dönüp Tutumları Sosyolojik Olarak İncelenmesi Samsun İle Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldız, E. (2020). Kadın Girişimcilerin İş Hayatına Girerken Yaşadığı Zorluklar Kayseri İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.